

Kouluterveyskyselyn tulosten analysointi: Hanko

Esittely 19.3.2024

NHG Finland Oy

Sisällys

1	Tausta, tarkoitus ja menetelmät	3
2	Hangon tulosten yhteenveto	11
3	Kouluterveyskyselyn analyysit	13
4	Alueellinen yhteenveto ja toimenpidesuosituks	61

Tausta, tarkoitus ja menetelmät

Selvityksen kohteena ovat Länsi-Uudenmaan alueen kahdeksan kunnan lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia kuvaavan kouluterveyskyselyn tulokset

Työn tausta ja tarkoitus

- NHG:n toimeksianto on pitänyt sisällään **kouluterveyskyselyn tulosten analysointipalvelun kahdeksalle Länsi-Uudenmaan alueen kunnalle: *Hanko, Inkoo, Karkkila, Kauniainen, Lohja, Raasepori, Siuntio ja Vihti.****
- Tulosten esitystapa sekä tarkempien analyysien toteutus on vahvistettu yhdessä asiakkaan kanssa
- NHG on hyödyntänyt analyysityössään aikaisempaa **kokemustaan lasten, nuorten ja perheiden palveluiden analysoinnista ja kehittämisestä** visuaalisessa esitystavassa ja toimenpidesuosituksien laadinnassa

Eteneminen ja analyysit

- **Aloituspalaverien, tiiviin yhteydenpidon, kuntakohtaisten toiveiden sekä sivistysjohtajien tapaamisen** perusteella määriteltiin **kuntakohtaiset raamit** kouluterveyskyselyn analyysille
- **Analyysit pohjautuvat pääasiassa vuoden 2023 tietoihin, mutta muutaman indikaattorin kehitystä on verrattu vuosien 2017, 2019 ja 2021 aineistoihin**

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteuttaa kouluterveyskyselyn joka toinen vuosi

Mistä on kyse?

- Kysely tuottaa **monipuolista kuntakohtaista seurantatietoa anonyymisti** lasten ja nuorten kokemasta hyvinvoinnista, terveydestä, turvallisuudesta, koulunkäynnistä ja avun saannista
- **Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi.** Tietoja on kerätty perusopetuksen 8. ja 9. luokkaa käyviltä vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen. Perusopetuksen 4. ja 5. luokkaa käyvät lapset ovat mukana vuodesta 2017 alkaen

Miten kysely on toteutettu?

- Kyselyyn ovat vastanneet **perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaat, 8. ja 9. luokan oppilaat sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen (AOL) 1. ja 2. vuoden opiskelijat**
- **Lukioissa** kysely on tarkoitettu nuorten opetussuunnitelmaa suorittaville ja **ammatillisissa oppilaitoksissa** ammatillista perustutkintoa suorittaville alle 21-vuotiaille
- Vuoden 2023 kyselyn tulokset julkaistiin **21.9.2023** ja tiedonkeruu on tehty **1.3. – 12.5.2023**
- **Kokonaisvastaajamäärä koko maassa on 260 100**

Kouluterveyskysely kattaa laajan aineiston indikaattoreita – tarkempaan tarkasteluun tässä selvityksessä on valittu 34 indikaattoria

Indikaattorien valinnassa on huomioitu kuntien näkemykset, alueelliset erityispiirteet sekä NHG:n asiantuntemus

1

Kuntien toiveet ja saatavilla oleva data

Kouluterveyskyselyssä on katettuna kaikki kouluterveyskyselyn sisältämät kategoriat sekä kuntien toiveet

- Kyselyn analyyseissa on huomioitu kaikki kyselyn kategoriat ja painotettu erityisesti kuntien toivomia teemoja, mm.
 - Mielen hyvinvointi
 - Koulunkäynti ja pärjääminen
 - Sosiaaliset suhteet
 - Opiskeluhuollon palvelut
 - Kiusaaminen/häirintä
 - Päihteet ja riippuvuudet
 - Väkivallan kokemukset
- Kuntien toivomista indikaattoreista/teemoista tehtiin myös tietyn teeman syvempää tarkastelua varten aikasarja- ja sukupuolitarkastelut

2

Eri ikäluokkien kyselyversioiden yhteneväisten indikaattorien hyödyntäminen

Molemmissa kyselyissä perusrunko on ollut samankaltainen, vaikkakin osaa kysymyksistä kysyttiin hieman eri tavoin eri koulutusasteilla

- 4.-5. luokkien kyselyssä on ollut vähemmän kysymyksiä ja hieman eri tavoin muotoiltu kuin 8.-9. luokkien / 2. asteen kyselyssä, mutta analyysin kannalta suurin osa THL:n määrittämistä indikaattoreista ovat yhteneväisiä eri koulutusasteiden välillä (yhteensä 23 indikaattoria)
- Perusopetuksen 8.-9. luokilla sekä toisella asteella oli kysytty omana teemanaan lisäksi osallisuudesta sekä laajemmin päihteiden käytöstä

3

NHG:n työkalut ja asiantuntemus

NHG:n työkalujen ja vastaavien projektien kerryttämä asiantuntemus tukee indikaattorien valintaa

- Indikaattorien valinnassa hyödynnettiin myös NHG:n aiemmin tekemiä analyyseja esim. vertaiskehittämisen tuotteista (lasten ja perheiden palvelut, lapsibudjetointi) sekä kertynyttä asiantuntemusta erilaisista kehittämisprojekteista kunnille, hyvinvointialueille ja ministeriöille

Kouluterveyskyselystä on valittu tarkasteluun olennaisimmat indikaattorit edellä kuvatuin menetelmin (kuntien kuulemiset, datan saatavuus, NHG:n asiantuntemus), 1/2

Yhteensä valittiin **34 indikaattoria**

Kategoria	Yhteneväiset indikaattorit	Vain 8.-9.lk. ja toinen aste	Määrä**
1.Koulun fyysiset työolot ja koulutapaturmat		<ul style="list-style-type: none"> Melu oppilaitoksessa häirinnyt paljon, % 	1
2.Koulunkäynti ja oppiminen	<ul style="list-style-type: none"> Pitää koulunkäynnistä, % Koulu-uupumus, % 	<ul style="list-style-type: none"> Luvattomia poissaoloja vähintään viikoittain, % Poissaoloja sairauden vuoksi vähintään kuukausittain, % 	4
3.Kouluyhteisö	<ul style="list-style-type: none"> Luokan tai ryhmän ilmapiiri tukee mielipiteen ilmaisua, % (8.-9.lk/2.aste) / Luokassa uskaltaa sanoa mielipiteensä, % (4.-5.lk.) Luokassa tai ryhmässä hyvä työrauha, % (8.-9.lk/2.aste) / Luokassa usein rauhallista, % (4.-5. lk) Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu, % (8.-9.lk/2.aste) / Tulee hyvin toimeen opettajien kanssa, % 		3
4.Liikunta ja nukkuminen	<ul style="list-style-type: none"> Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % (8.-9.lk/2.aste) / Kokee ettei nuku tarpeeksi, % (4.-5. lk) 		2
5.Mielen hyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % (8.-9.lk/2.aste) / Vähintään lievää ahdistusoireilua, % (4.-5.lk) 	<ul style="list-style-type: none"> Riski syömishäiriölle, % 	3
6.Opiskeluhuollon palvelut ja avunsaanti	<ul style="list-style-type: none"> Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana, % Käynyt koulupsykologilla lukuvuoden aikana, % 	<ul style="list-style-type: none"> Helppo päästä koulun kuraattorin vastaanotolle, % Helppo päästä koulupsykologin vastaanotolle, % 	4

Tummennetut indikaattorit ovat olleet NHG:n työkaluissa tai kehitysprojekteissa mukana

¹Pitkittäistarkastelu ei ole ollut mielekästä, sillä data on hajanaista tai kyseessä on vasta vuoden 2023 kyselyssä mukana ollut indikaattori

**Tarkasteluun valitut indikaattorit kyseisestä osiosta yhteensä

Kouluterveyskyselystä on valittu tarkasteluun olennaisimmat indikaattorit edellä kuvatuin menetelmin (kuntien kuulemiset, datan saatavuus, NHG:n asiantuntemus), 2/2

Yhteensä valittiin **34 indikaattoria**

Kategoria	Yhteneväiset indikaattorit	Vain 8.-9.lk. ja toinen aste	Määrä**
7.Osallisuus*		<ul style="list-style-type: none"> Kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön, %¹ Kokee pystyvänsä tavoittelemaan itselle tärkeitä asioita, %¹ Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi, % 	3
8.Päihteet ja riippuvuudet	<ul style="list-style-type: none"> Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % (8.-9.lk/2.aste) / Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran, % (4.-5. lk) Tuntenut olonsa usein hermostuneeksi, kun ei ole päässyt nettiin, % Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 	<ul style="list-style-type: none"> Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 	4
9. Kouluruokailu	<ul style="list-style-type: none"> Syö pääruokaa kouluruoalla kaikkina koulupäivinä, % (4.-5. lk) / Ei syö koululounasta päivittäin, % (8.-9.lk/2.aste) 		1
10.Sosiaaliset suhteet	<ul style="list-style-type: none"> Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % Ei yhtään läheistä ystävää, % (8.-9.lk/2.aste) / Ei yhtään hyvää ystävää, % (4.-5.lk) 		3
11.Terveys	<ul style="list-style-type: none"> Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 		1
12.Vapaa-aika	<ul style="list-style-type: none"> Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, %¹ 	<ul style="list-style-type: none"> Harrastaa pelaamista mobiililaitteella tai tietokoneella lähes päivittäin, v. 2023, % 	2
13.Väkivalta, syrjintä ja häirintä	<ul style="list-style-type: none"> Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, %¹ Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % (8.-9.lk/2.aste) / Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, % (4.-5.lk) ¹ 		3

Tummennetut indikaattorit ovat olleet NHG:n työkaluissa tai kehitysprojekteissa mukana

¹Pitkittäistarkastelu ei ole ollut mielekästä, sillä data on hajanaista tai kyseessä on vasta vuoden 2023 kyselyssä mukana ollut indikaattori

** Tarkasteluun valitut indikaattorit kyseisestä osiosta yhteensä

*Osio vain 8.-9.lk/2.:n asteen kyselyssä

Lisäksi tarkasteltiin yli ajan sekä sukupuolten välillä kuusi indikaattoria, joissa tämä tarkastelu vaikutti erityisen tarpeelliselta

Kuntien sivistystoimien johto esitti myös perusteltuja toiveita tarkastella juuri näitä teemoja

Koulunkäynti ja kouluun liittyvät teemat

- Pitää koulunkäynnistä, %*
- Luokassa tai ryhmässä hyvä työrauha, % (8.-9.lk/2.aste) / Luokassa usein rauhallista, % (4.-5. lk)

Päihteet

- Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % (8.-9.lk/2.aste) / Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran, % (4.-5.lk)

Mielen hyvinvointi

- Riski syömishäiriölle, %

Sosiaaliset suhteet

- Tuntee itsensä yksinäiseksi, %

Väkivalta, syrjintä ja häirintä

- Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %

-
- Olemme **tarkastelleet ensisijaisesti yli ajan** keskeisiä indikaattoreita, jotka kertovat monipuolisesti **koulunkäynnistä ja koulussa viihtymisestä** sekä **lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta**, ja joihin vaikuttavat esim. **perheiden sosioekonomiset tilanteet ja yhteiskunnallis-taloudelliset muutokset**
 - Olemme **toissijaisesti käyttäneet valintaperusteena sukupuolta** niissä indikaattoreissa, joissa **historialliseen trendiin ja kyselyaineistoon perustuen näyttää siltä, että sukupuolten välillä on eroja**, ja jos sukupuolittaista dataa on ollut dataa saatavilla

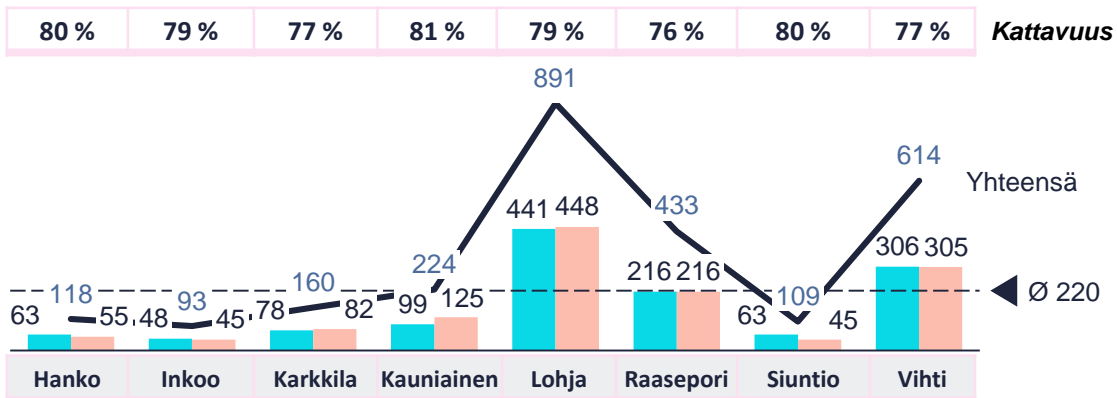
Eri oppilaitosten vastausten kattavuus vaihteli kuntakohtaisesti paljon: paras kattavuus oli perusopetuksen 4. ja 5. luokilla (n. 80%), heikoin ammattioppilaitoksissa (n. 40%)

Eniten vastanneita oppilaita kaikilla opetusasteilla oli Lohjalla

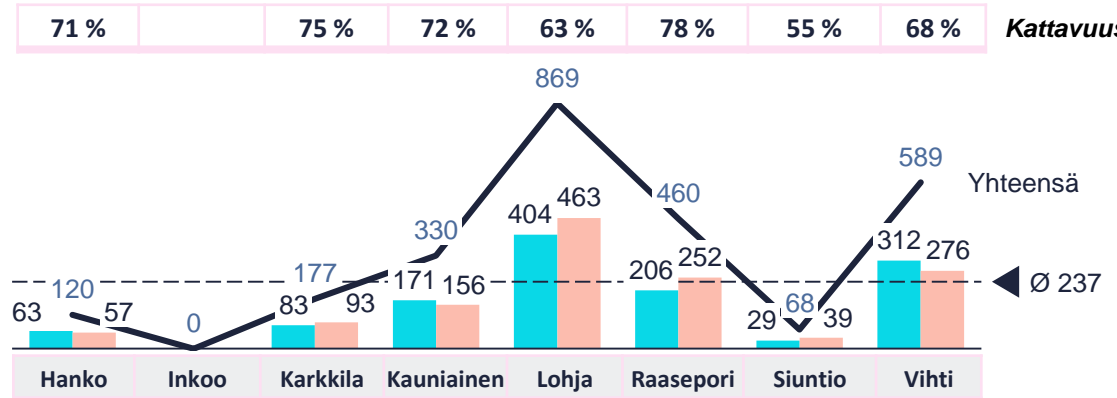
Vastanneiden lukumäärä sekä kattavuus sukupuolittain ja aineiston kattavuus kunnittain vuonna 2023*

Pojat Tytöt

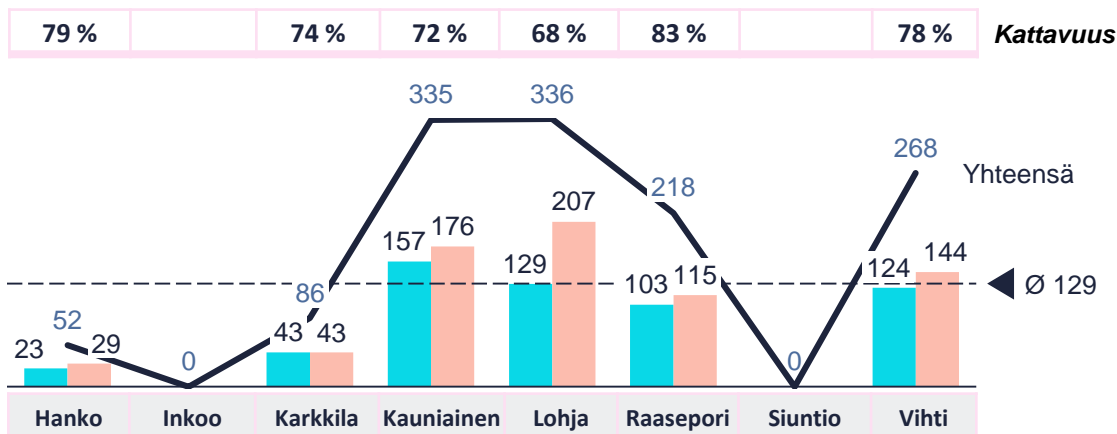
Perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat

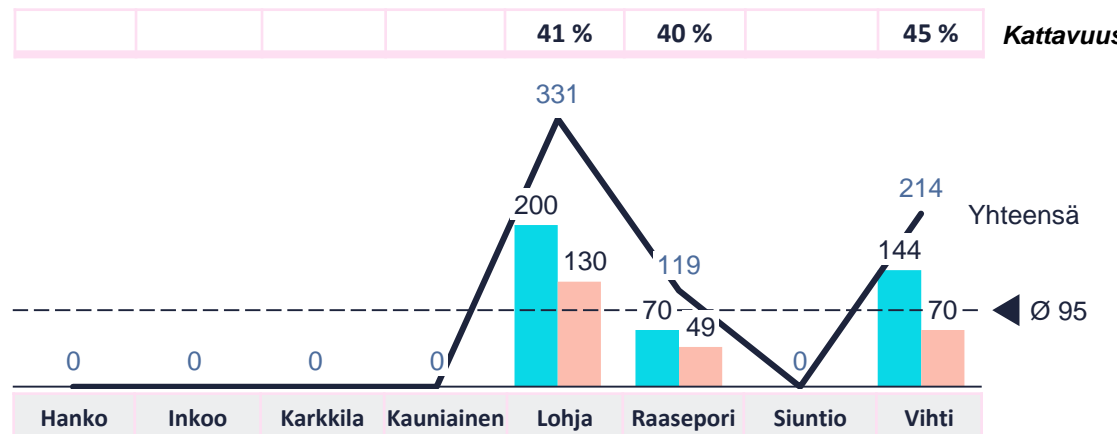
Perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat

*Kouluterveyskyselyyn tulospalvelun aineisto 2023

**Kattavuus on laskettu luokka-/koulukohtaisten oppilasmäärätietojen perusteella (THL). Ammattioppilaitosten 40-45 %:n kattavuus vastaajissa on huomattavasti matalampi kuin muilla koulutusasteilla, vaan tyypilliset kyselytutkimuksen vastausprosentit ovat nykyään usein alle 50 % (Vehkalampi, K. (2019). Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto.).

Hangon tulosten yhteenveto

Hanko: yhteenveto vuoden 2023 kouluterveyskyselystä

Yleiskatsaus lasten ja nuorten terveyteen ja tilanteeseen*

- Hankolaiset lapset ja nuoret ovat keskimäärin aktiivisia ja yhteisöllisyyttä kokevia, ja koulu yhteisöön, koulun olosuhteisiin sekä osallisuuteen viittaavat indikaattorit ovat verrokkikuntien keskiarvon tasolla tai sen yläpuolella
- Haasteita nousee esiin esim. koulu-uupumisen ja mielen hyvinvoinnin suhteen

Vahvuudet

- Koulukuraattorin palveluita on hyödynnetty verrokkikunnista eniten ja niihin oli koettu olevan helpoin päästä verrokkikunnista, sekä pääsyn helpuus psykologin vastaanotolle on myös kuntavertailun kärkipäässä
- Hangon oppilaitoksissa oppilailla on kahdeksan kunnan vertailussa verrattain vähän sairaus- ja luvattomia poissaoloja ja koulukiusaamista esiintyi verrokkikuntia vähemmän
- Hankolaiset lapset ja nuoret ovat aktiivisempia liikkuja kuin vertailukuntien lapset ja nuoret

Vuositason kehityksen (v. 2017-2023) tarkastelu

- Vuositason kehityksen huomioiden syömishäiriöt ovat lisääntyneet erityisesti 8.-9. luokkien tytöillä (15 % kasvu)
- Yksinäisyys lukiolaisilla on lähes kaksinkertaistunut
- + Luokan/ryhmän työrauhan koettiin parantuneen kaikilla koulutusasteilla, 4.-5. luokilla lähes kaksinkertaisesti

Kehityskohteet

- Koulunkäynnistä pitäminen on vähäisempää ja koulu-uupumuksen osalta on peruskouluissa haasteita verrattuna muihin alueen kuntiin
- Ahdistuneisuusoireilua, syömishäiriöitä, heikkoa terveydentilaa sekä vähäistä nukkumista esiintyy kuntien välisessä vertailussa keskimääräistä enemmän
- Perheen taloudellisen tilanteen kokemus on suhteessa verrokkikuntiin keskimääräistä heikompi
- Seksuaalista häirintää tai ahdistelua ovat kokeneet 8.-9. luokilla lähes kolmannes nuorista ja lukioissa jopa lähes puolet, mikä on kuntien välisessä vertailussa heikoimmassa päässä

Toimenpide-suositukset

- Mielenterveys- ja unihäiriöihin kohdentuvat interventiot: ohjattu omahoito, Terapiat etulinjaan –toimintamallin hyödyntäminen sekä IPC ja Cool kids -interventiot
- Koulun yleisellä, avoimella ja turvallisella ilmapiirillä voidaan synnyttää oppilaiden osallistumista ruokkivaa yhteisöllisyyttä: oppilaiden mielipiteiden huomiointi ja vaikuttamismahdollisuudet esim. opetuksen sisällöstä tai koulun varustelusta
- Seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvät toimenpiteet ja materiaalit, kuten Väestöliiton nuorten seksuaalikasvatukseen liittyvien materiaalien hyödyntäminen ja esim. oppilaskohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä seksuaalisen häirinnän vastaisiin toimintatapoihin panostaminen

*Hangossa kouluterveyskyselyn dataa oli perusopetuksen 4. -5.- ja 8. -9.- luokilta sekä lukioiden 1.-2.-vuosikurssin opiskelijoilta. Muutaman indikaattorin kohdalla ilmeni puuttuvaa dataa 8.-9. luokkien sekä lukioiden osalta. Hangossa vastaajia vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä on seuraavasti: 4.-5. lk. N=118, 8.-9. lk N=120, lukio N=52 ja aol N=0.

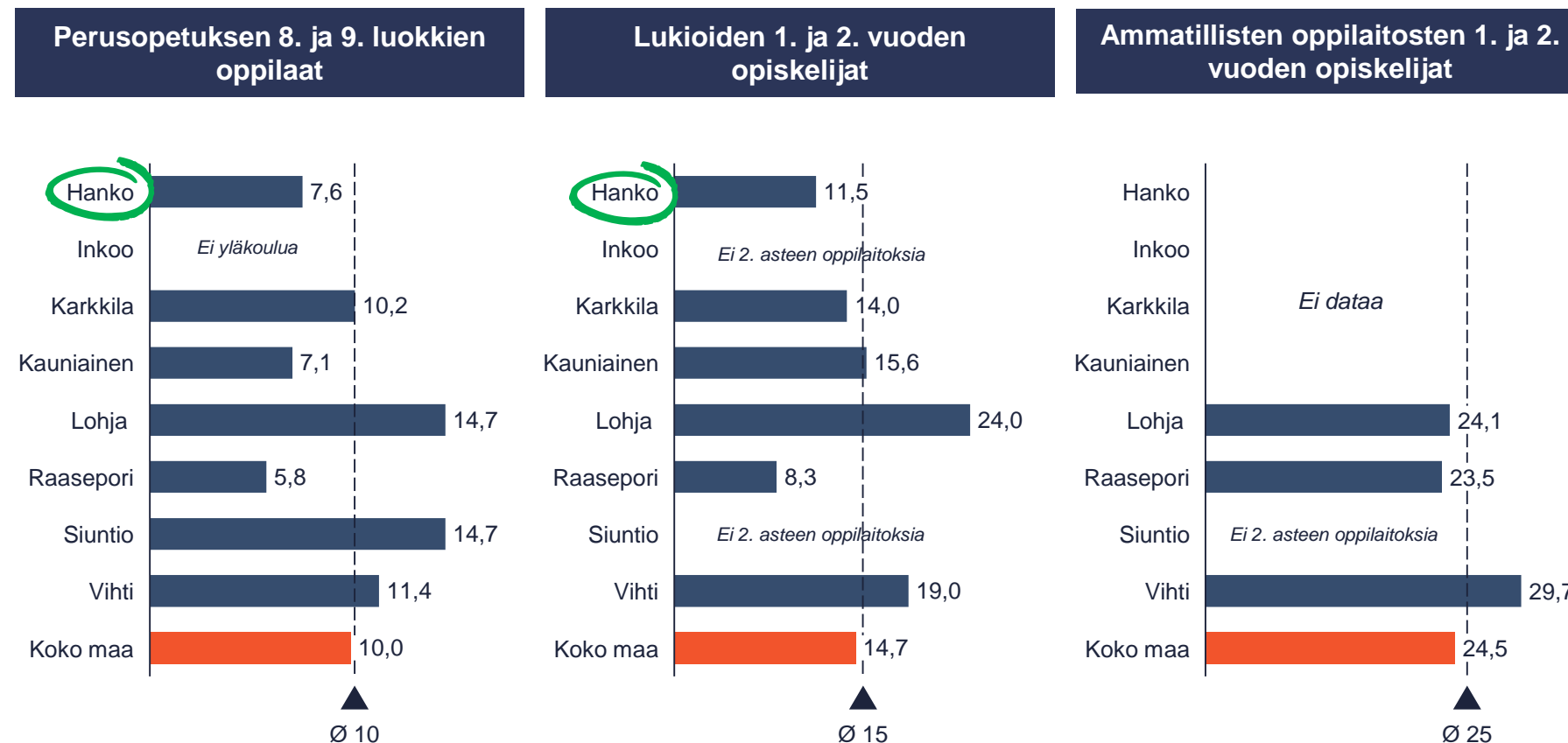
Kouluterveyskyselyn analyysit: Hangon vahvuudet

Luvattomien poissaolojen määrä kuukausittain vaihteli kuntien ja eri koulutusasteiden välillä melko paljon, eri koulutusasteilla kuntien keskiarvon vaihdellessa 10–25 %:n välillä

Ammatillisissa oppilaitoksissa luvattomia poissaoloja oli eri oppilaitoksista eniten

Luvattomia poissaoloja vähintään kuukausittain, v. 2023, %*

* Alakoulun oppilailla ei ole kysytty

Huomiot

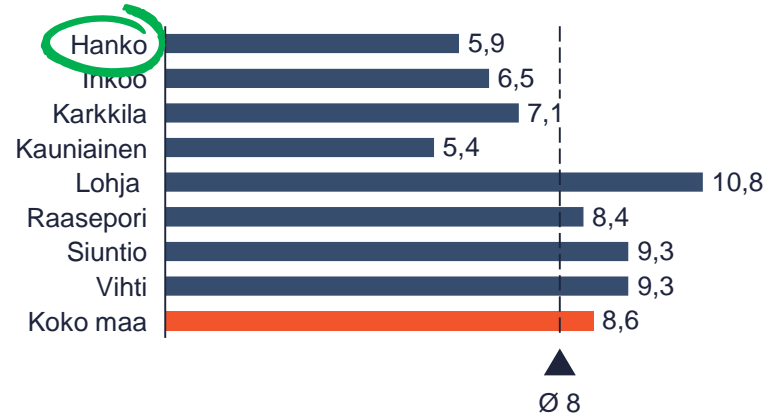
- Perusopetuksen 8. ja 9. luokilla alueen kuntien keskiarvo oli lähellä koko maan keskiarvoa, kuntien välisten erojen ollessa selkeitä, enimmillään lähes kolminkertaisia
- Lukioissa kuntien välillä oli myös suuria, lähes kolminkertaisia eroja, tuloksissa
- Ammattioppilaitoksissa oli eniten luvattomia poissaoloja, eikä kuntien välillä juuri ollut eroja

Koulukiusaaminen oli yleisempää peruskoulussa kuin toisella asteella; 5-10 % kokee tulleen kiusatuksi vähintään kerran viikossa

Koulukiusaamisessa oli suuria kuntakohtaisia eroja

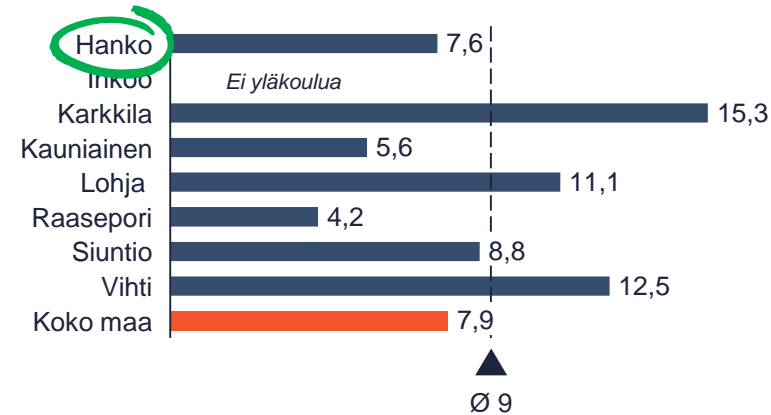
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, v. 2023, %

Perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, v. 2023, %

Perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat

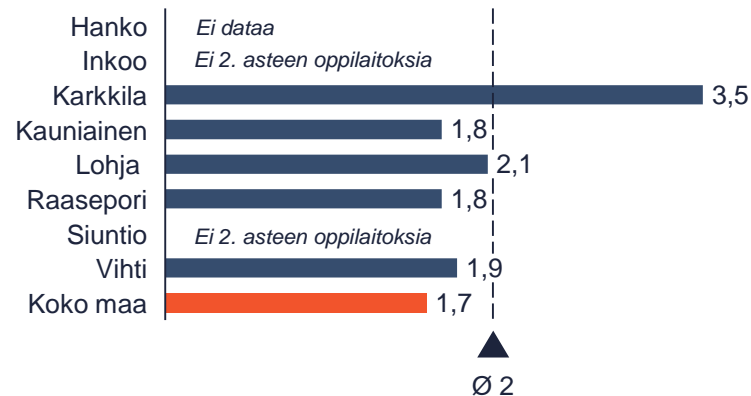

Huomiot

- Perusopetuksen 4.-5.-luokkalaisten välillä kuntakohtaisia eroja oli jonkin verran, tulosten ollessa keskimäärin alle maan keskiarvon
- Perusopetuksen 8. ja 9. luokilla kuntien tuloksissa oli niin ikään paljon hajontaa
- Sekä lukioissa että ammattioppilaitoksissa kiusaamista oli huomattavasti vähemmän kuin peruskoulussa

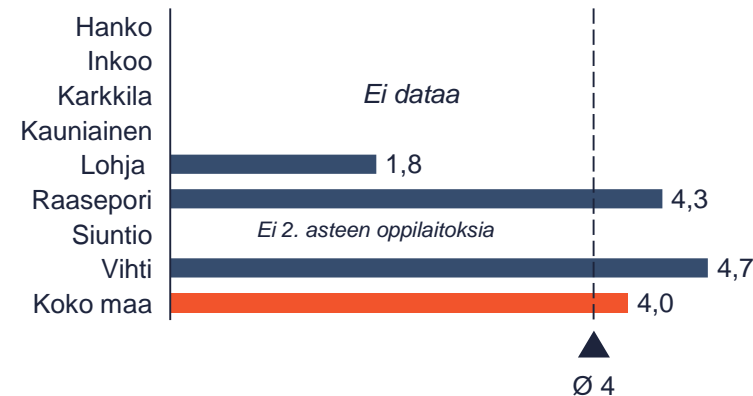
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, v. 2023, %

Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, v. 2023, %

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Ø = kuntien keskiarvo

Alakoulussa noin kaksi viidestä oppilaasta liikkui vähintään tunnin päivässä, muilla koulutusasteilla keskiarvoisesti vain joka neljäs oppilas tai harvempi liikkui aktiivisesti

Ammattikouluissa oltiin fyysisesti passiivisimpia

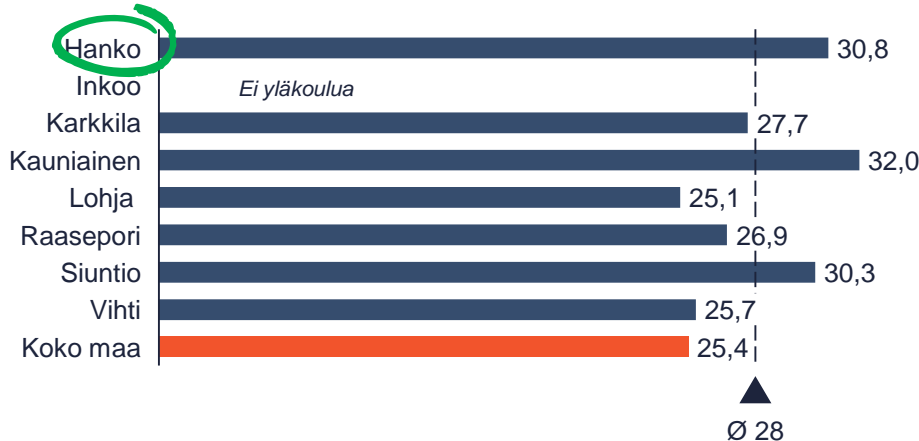
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, v. 2023, %

Perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat

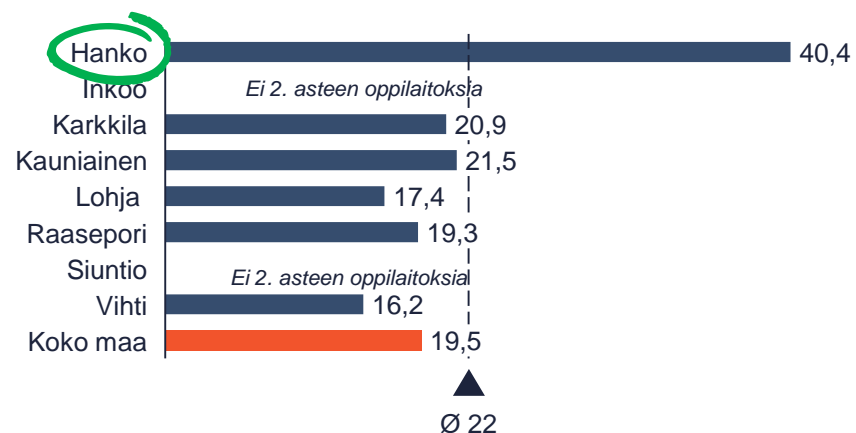
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, v. 2023, %

Perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat

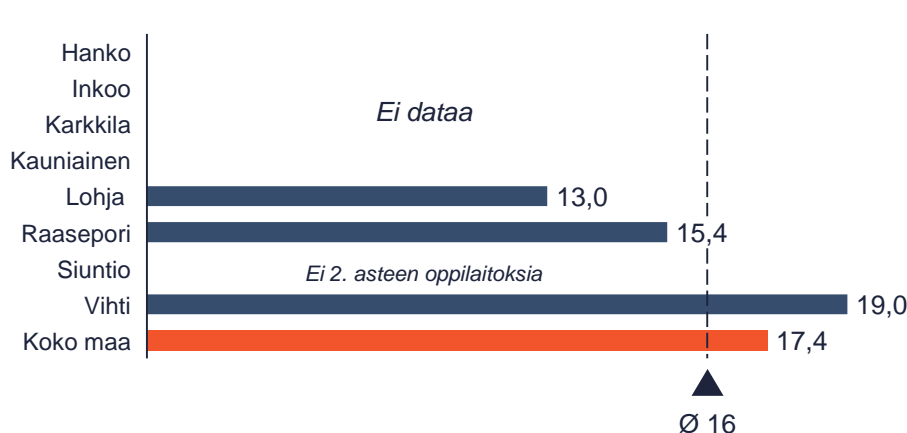
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, v. 2023, %

Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, v. 2023, %

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Huomiot

- Perusopetuksen 4.-5.-luokilla kuntien välillä oli vain vähäisiä eroja
- Perusopetuksen 8. ja 9. luokilla kuntien väliset erot olivat niin ikään vähäisiä
- Toisella asteella sekä lukioissa että ammattioppilaitoksissa erot kasvoivat eri kuntien välillä suuriksi, erojen ollessa yli kaksinkertaisia

Ø = kuntien keskiarvo

Kouluterveyskyselyn analyysit: Hangon kehityskohteet

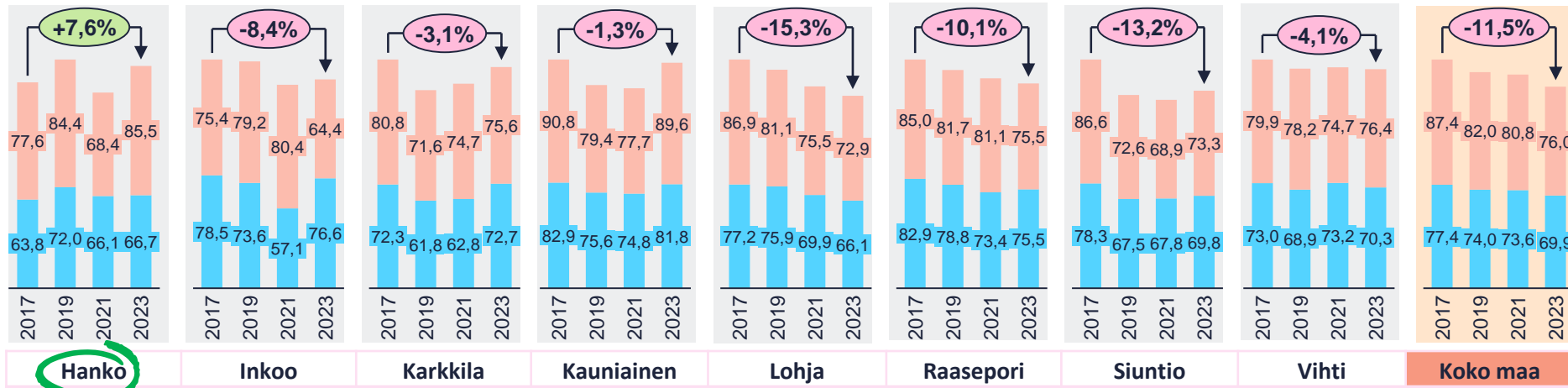
Koulunkäynnistä pitämisessä on neljän mittausajankohdan aikana tapahtunut sekä kunnissa että koko maassa keskimäärin laskua

Ala- ja yläkoulujen välillä on selkeä ero, ja maailmantilanteen epävarmuus voivat heijastua tuloksissa v. 2021 jälkeen

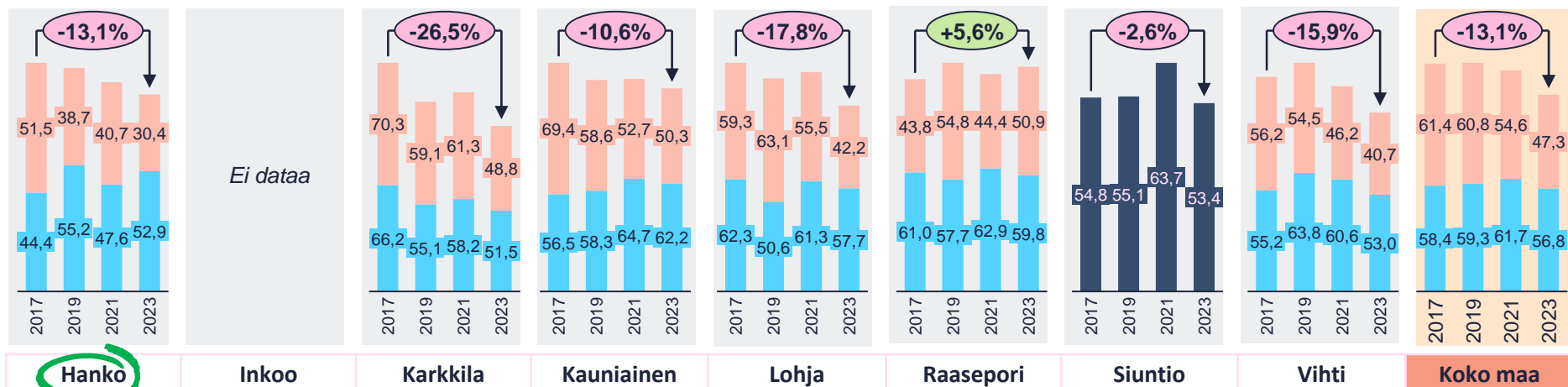
Pitää koulunkäynnistä, v.2017-2023, %

Tytöt Pojat

Perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat

Perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat

Huomiot

- Perusopetuksen 4.-5.-luokkalaisten välillä oli jonkin verran kuntakohtaisia eroja, suurimmillaan noin 17 %-yksikköä. Osuus on vaihdellut keskimäärin 75-85 %:n välillä
- Perusopetuksen 8. ja 9. luokilla alimmillaan kunnissa alle puolet pitivät koulunkäynnistä, suurinta lasku oli ollut Karkkilassa

Sekä lukioissa että ammatillisissa oppilaitoksissa on tapahtunut lievää laskua vuoden 2017 jälkeen koulunkäynnissä pitämisestä

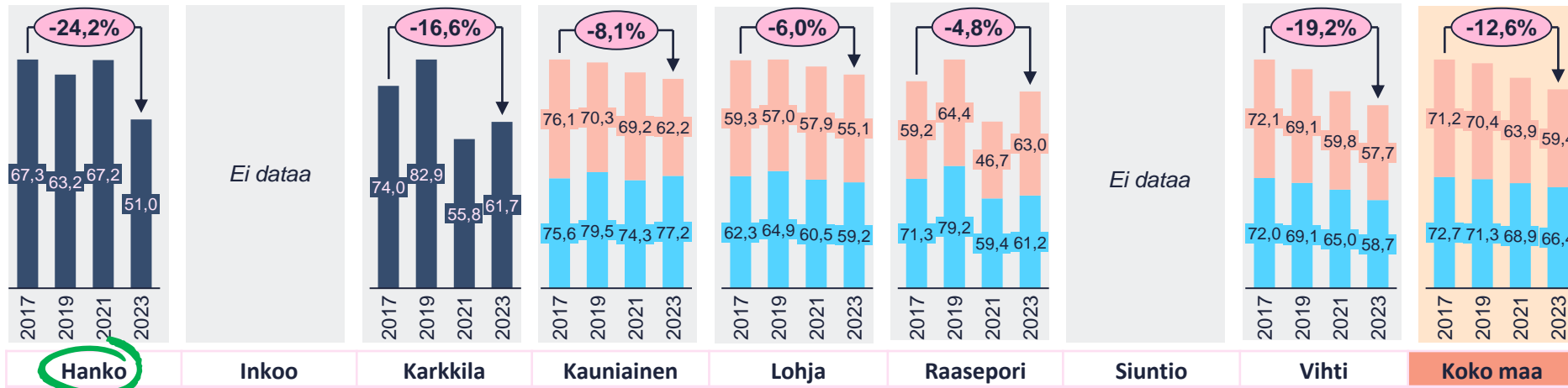
Lukioiden tulokset ovat laskeneet voimakkaammin kuin ammatillisten oppilaitosten

Pitää koulunkäynnistä, v.2017-2023, %

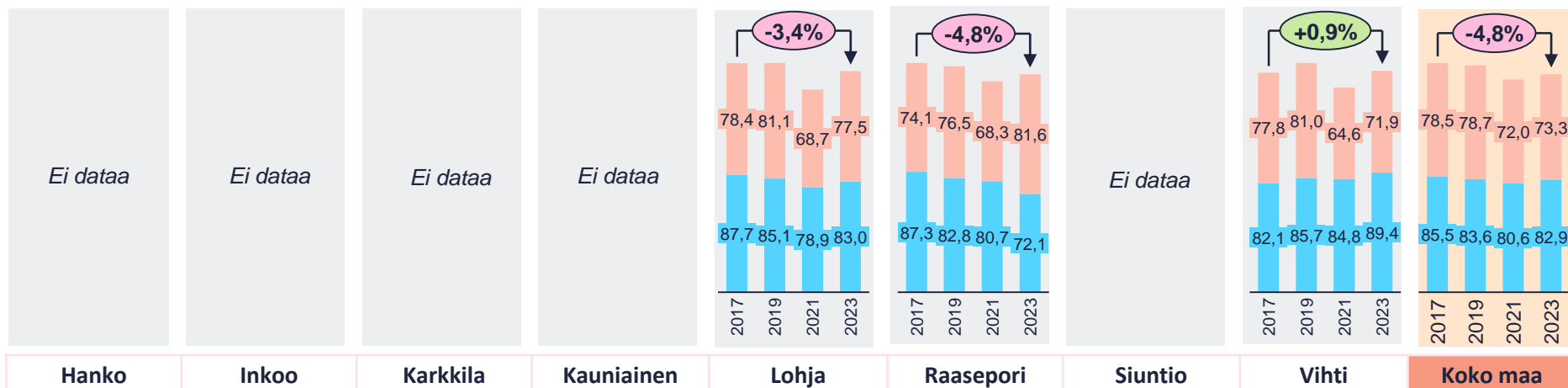
Tytöt Pojat

Vuosista ilmoitettu vain yhdistetty data

Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Huomiot

- Lukioissa koulunkäynnissä pitämisestä oli jonkin verran eroa eri kuntien välillä: Karkkilassa, Raaseporissa ja Vihdissä oli eniten vaihtelua. Pojat olivat tyytyväisempiä kuin tytöt keskimäärin
- Ammatillisissa oppilaitoksissa pojat pitivät opiskelusta enemmän kuin tytöt v. 2017-2023. Kuntien väliset erot olivat vähäisiä

Alakouluikäisistä lievää ahdistuneisuutta oli noin neljäsosalla; yläkouluikäisillä ja 2. asteen opiskelijoilta kysyttyä kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta noin viidesosalla

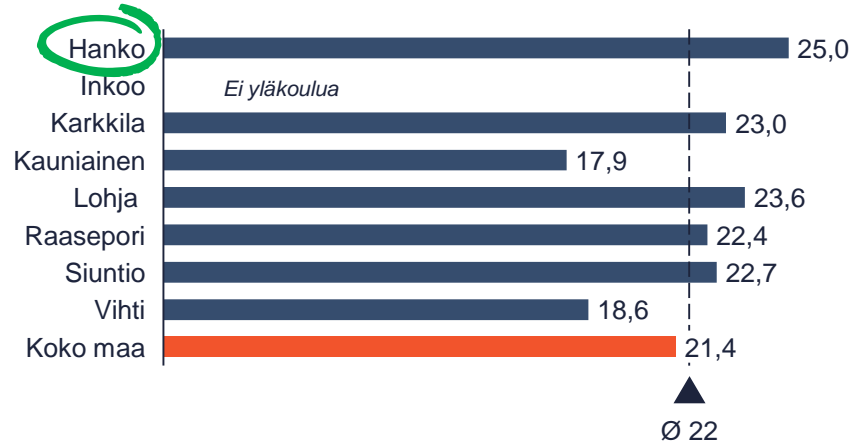
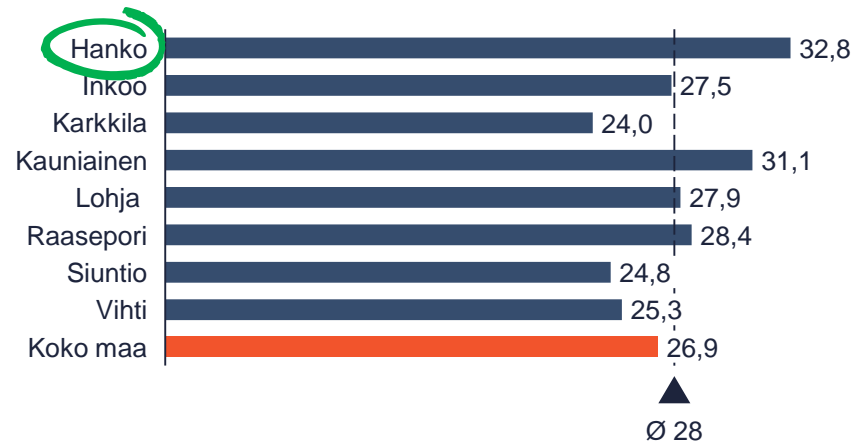
Alakoulujen suuremmat tulokset selittänee eri indikaattori (lievä ahdistuneisuusoireilu)

Vähintään lievää ahdistusoireilua, v. 2023, % *huomaa eri kysymysmuoto*

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, v. 2023, %

Perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat

Perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat

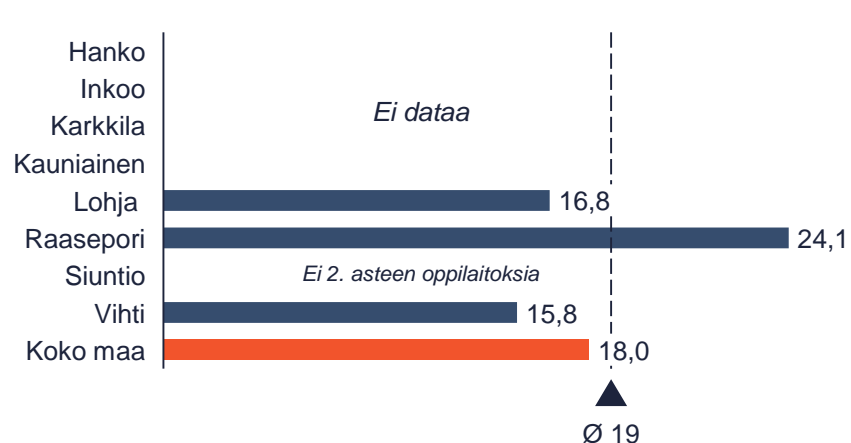
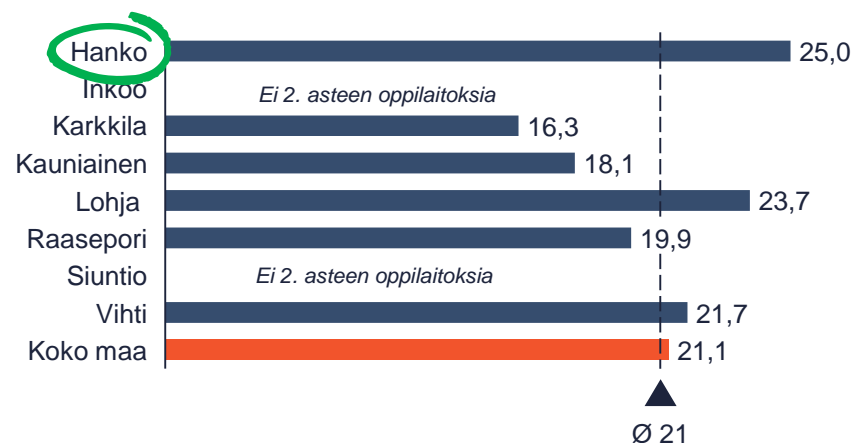

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, v. 2023, %

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, v.2023, %

Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Huomiot

- Perusopetuksen 4.-5.-luokkalaisten välillä kuntakohtaiset erot olivat vähäisiä ahdistuneisuuden suhteen
- Perusopetuksen 8. ja 9. luokilla kuntien välillä oli hieman enemmän eroja, kuitenkin seuraten pitkälti maan keskiarvoa
- Sekä lukioissa että ammattioppilaitoksissa kuntien välillä oli jonkin verran eroja, suurimmillaan noin 10 %-yksikköä

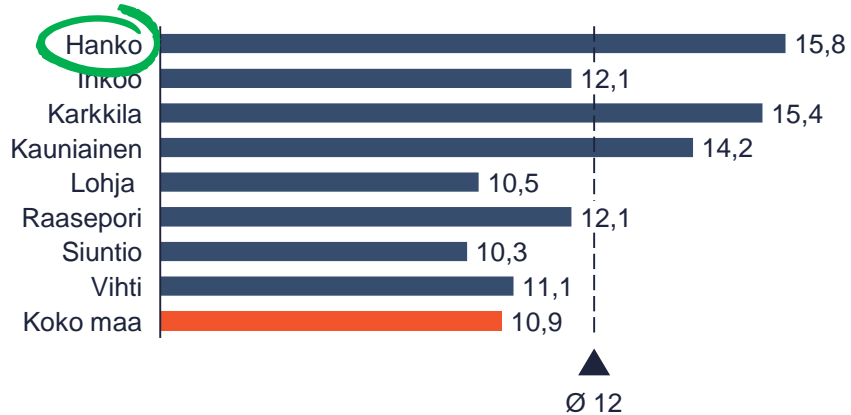
Ø = kuntien keskiarvo

Noin kolmannes eri koulutusasteiden oppilaista kokee seksuaalista kommentointia tai ehdottelua, pl. alakoululaiset

Lukioissa oli koettu eniten häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua

Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, v. 2023, % *eri kysymy smuoto*

Perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat

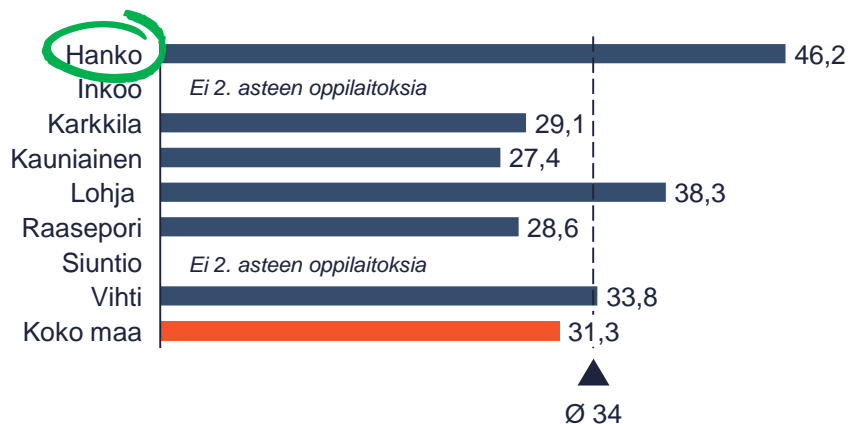
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, v. 2023, %

Perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat

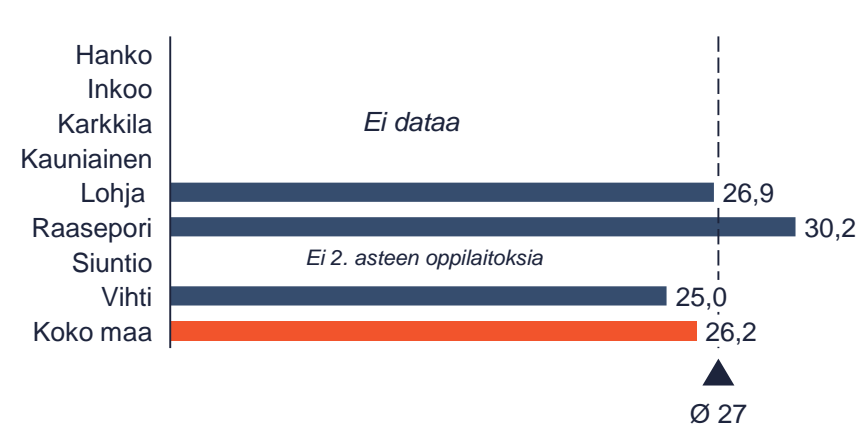
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, v. 2023, %

Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, v. 2023, %

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat

Huomiot

- Perusopetuksen 4.-5.-luokilla kuntien välillä oli jonkin verran eroja, keskiarvon ollessa lähellä koko maan keskiarvoa
- Perusopetuksen 8. ja 9. luokilla kuntien väliset erot olivat vähäisiä
- Toisella asteella kuntien väliset erot olivat vähäiset, mutta parin kunnan lukioissa oli selvästi enemmän tapauksia

Ø = kuntien keskiarvo

Alueellinen yhteenveto ja toimenpidesuosituksset

Alueen lapsista ja nuorista noin kaksi kolmasosaa on tyytyväisiä elämäänsä ja lähes kaikki harrastavat jotakin viikoittain

Noin kolme neljästä pitää koulunkäynnistä, mutta koulupoissaoloja oli jonkin verran maan keskiarvoa enemmän

Tyytyväisyys elämään, harrastuksiin ja vapaa-aikaan

- Suurin osa, lähes yhdeksän kymmenestä 4.-5. luokkien oppilaista sekä muiden koulutusasteiden oppilaista ja opiskelijoistakin noin kaksi kolmasosaa ovat tyytyväisiä elämäänsä, mikä on lähellä koko maan keskiarvoa (n. 70 %)
- Lähes kaikki lapset ja nuoret, n. 90 %, harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa (koko maan ka. myös n. 90 %) ja riippuen koulutusasteesta, n. 15-45 % harrastaa liikuntaa vähintään tunnin päivittäin. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat eri 4.-5. luokilla lähes puolet, mutta yläkouluissa enää reilu neljäsosa, ja toisella asteella alle neljäsosa (koko maan ka. 4.-5. lk. n.43 % ja 8.-9. lk./2. asteen ka. n. 20 %)
- Nukkumisen osalta 4.-5. luokkalaisista n. 10 % ei koe nukkuvansa tarpeeksi (koko maan ka. n. 10 %); alle 50 % 8.-9. luokkalaisista sekä n. 50 % toisen asteen opiskelijoista nukkuu alle 8 tuntia yössä (koko maan ka. n. 37-53 % vastaavasti)
- Mobiililaitteilla tai tietokoneella pelaa lähes kolmasosa lapsista ja nuorista päivittäin (koko maan keskiarvot vastaavia)

Koulunkäynti, luokan ilmapiiri ja koulun olosuhteet

- Koulunkäynnistä pitävät eniten perusasteen 4.- ja 5. luokkien oppilaat (noin kolme neljästä), vähiten perusasteen 8.- ja 9.-luokkien oppilaat, noin 50 %. Toisella asteella koulunkäynnistä pitäminen vaihtelee lukioiden noin 60 %:sta ammattioppilaitosten hieman alle 75 % (koko maan keskiarvot vastaavia, paitsi ammattioppilaitosten ka. 78 %). Koulupuuttamista eri koulutusasteilla on kokenut noin viidesosa oppilaista (koko maan keskiarvot vastaavia)
- Luvattomat poissaolot vaihtelevat selvästi kunta- ja koulutusastekohtaisesti (välillä 6-30 %), ja poissaoloja sairauden vuoksi oli jonkin verran koko maan keskiarvoa enemmän (ammattioppilaitosten 9 % ja yläkoulun 23 % välillä, kun koko maan ka. on vastaavasti 9-21 % välillä)
- Luokissa koetaan työrauhaa alakoulussa vain harvoin (n. 30 %), lukioissa jopa yli 90 % (koko maan ka. vastaavasti 29-93 % välillä). Melun oppilaitoksessa kokevat perusasteen 8. ja 9.-luokkalaiset erityisen häiritseväksi, noin 20 % (koko maan ka. vastaava). Osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja merkityksellisyyttä koetaan kautta koulutusasteiden melko hyvin (n. 60-75 %, koko maan keskiarvot vastaavia).
- Niistä, jotka opiskeluhuollonpalveluita tarvitsivat, sekä koulukuraattorin että -psykologin vastaanotolle pääsyn koki helpoksi hieman alle kaksi kolmasosaa oppilaista (tulokset ovat 1-5 %-yksikköä koko maan keskiarvoja parempia)
- Pääruokaa koululounaalla alakoulun 4.-5. luokkalaisista syö noin kaksi kolmasosaa, ylipäänsä koululounasta muilla koulutusasteilla syö noin kolme viidestä oppilaasta päivittäin (koko maan ka. 4.-5. lk. n. 70 %, muilla koulutusasteilla vastaavasti)

Mielenterveyden haasteet, yksinäisyys ja tupakointi ovat lisääntyneet vuositason tarkastelun perusteella, ja lisäksi seksuaalista häirintää kokee jopa n. kolmasosa oppilaista

Toisaalta yhteisöllisyyttä ja merkityksellisyyttä kokee yli kaksi kolmasosaa oppilaista, mikä on koko maan ka.:n mukaista

Terveys, mielen hyvinvointi ja päihteet

- Oman terveydentilan keskimääräiseksi tai huonoksi kokevat alakouluissa noin joka kymmenes, 8.-9.lk/2.asteella taas noin yksi kolmasosa tai hieman harvempi (tulokset ovat keskimäärin koko maata 1-5 %-yksikköä parempia)
- Ahdistuneisuutta kokee noin joka neljäs lapsi ja nuori (koko maan ka. vastaavia), mutta erityisesti tyttöjen syömishäiriöt ovat lisääntyneet, niitä ollen jopa 40 %:lla perusopetuksen 8.- ja 9. luokilla (koko maassa ka. vastaavia)
- Tupakointi ja/tai sähkötupakointi on lisääntynyt kaikilla koulutusasteilla keskimäärin paitsi ammattioppilaitoksissa, luultavasti johtuen sähkötupakan suosion lisääntymisestä (koko maan tuloksissa vähemmän nousua)
- Kaikilla koulutusasteilla itsensä usein hermostuneeksi koki noin viidesosa tai hieman vähemmän oppilaista, jos heillä ei ollut pääsyä nettiin (koko maan ka. vastaavia)

Sosiaaliset suhteet, osallisuus, koulu-kiusaaminen ja seksuaalinen häirintä

- Yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet v. 2017-2023 lähes kaikissa kunnissa selvästi (usean kunnan eri opetusasteilla yli 100 %:n kasvua), vaikkakin vuodesta 2021 vuoteen 2023 oli tapahtunut pientä parannusta useassa kunnassa (koko maan ka. vastaavia)
- Perusopetuksen 4.-5. luokkien oppilaista vain yhdellä sadasta ei ole yhtään hyvää ystävää; vanhemmillä oppilailla ja opiskelijoilla noin joka kymmenennellä (koko maan ka. vastaavia)
- Perheiden taloudelliset tilanteet koetaan hieman heikommiksi (36 %) kuin koko maassa keskimäärin (ka. 33 %)
- Yhteisöllisyyden ja merkityksellisyyden kokemukset ovat kuitenkin melko hyvällä tasolla (noin 70 % oppilaista) ja linjassa koko maan keskiarvon suhteen
- Koulukiusaaminen on vuositasoisessa tarkastelussa pääasiassa lisääntynyt eri kunnissa, 10-200 % kasvua, muutamassa kunnassa tilanne parantunut (koko maassa keskiarvoissa 20-50 % kasvua)
- Noin yksi kymmenestä tai hieman useampi on kokenut fyysistä uhkaa viimeisen vuoden aikana yli eri koulutusasteiden (koko maan ka. vastaavia)
- Seksuaalista kommentointia ja häiritsevää seksuaalista ahdistelua tai ehdottelua ovat kokeneet toisella asteella ja 8.-9. luokilla peräti noin kolmasosa oppilaista ja alakouluissa reilu 10 % (koko maan ka. lähes vastaavia)

Vertailun perusteella useimmiten alueen kahdeksan kuntaa sijoittuvat lähemmäs kouluterveyskyselyn eri kategorioiden keskiarvoa kuin ääripäitä, 1/2

Eniten eroja kuntien välillä oli mm. koulunkäynnin, mielen hyvinvoinnin, päihteiden ja riippuvuuksien sekä terveyden suhteen*

Kategoria	Hanko	Inkoo	Karkkila	Kauniainen	Lohja	Raasepori	Siuntio	Vihti
Koulun olosuhteet (melu)		Ei dataa						
Koulunkäynti (mm. koulunkäynnistä pitäminen)								
Kouluyhteisö (mm. luokan työrauha)								
Liikunta ja uni								
Mielen hyvinvointi								
Opiskeluhoolto								
Osallisuus		Ei dataa						

* Vertailussa on huomioitava, että jokaisesta kategoriasta on raportissamme tarkasteltu vain osaa kaikista indikaattoreista, ja osasta kuntia ja koulutusasteita puuttui dataa. Kuntien välillä on lisäksi eroja, jotka vinouttavat tarkastelua jonkin verran, esim. eri kunnissa on eri määrä koulutusasteita ja eri koulutusasteiden tulokset vaihtelevat myös suuresti keskenään. Lisäksi osassa indikaattoreita perusasteen 4.-5. luokan indikaattoriin liittyvä kysymys on ollut erilainen kuin muissa kyselyissä. Vertailussa ei ole huomioitu eroja kuntien taustamuuttujissa, esim. sosioekonomian suhteen.

 = Tilanne verrokkikuntaa selvästi parempi

 = Tilanne verrokkikuntaa jokseenkin parempi

 = Tilanne verrokkikuntien mukainen

 = Tilanne verrokkikuntaa jokseenkin heikompi

 = Tilanne verrokkikuntaa selvästi heikompi

Vertailun perusteella useimmiten alueen kahdeksan kuntaa sijoittuvat lähemmäs kouluterveyskyselyn eri kategorioiden keskiarvoa kuin ääripäitä, 2/2

Eniten eroja kuntien välillä oli mm. koulunkäynnin, mielen hyvinvoinnin, päihteiden ja riippuvuuksien sekä terveyden suhteen*

Kategoria	Hanko	Inkoo	Karkkila	Kauniainen	Lohja	Raasepori	Siuntio	Vihti
Päihteet ja riippuvuudet	Grey	Light Orange	Light Green	Light Orange	Light Green	Light Orange	Grey	Light Green
Kouluruokailu	Grey	Light Green	Grey	Light Green	Light Green	Grey	Dark Orange	Grey
Sosiaaliset suhteet	Light Orange	Light Green	Grey	Light Green	Grey	Light Orange	Light Orange	Grey
Terveys	Light Orange	Light Orange	Grey	Dark Green	Grey	Light Orange	Grey	Light Green
Vapaa-aika	Light Green	Grey	Grey	Light Green	Grey	Light Orange	Grey	Grey
Väkivalta ja syrjintä	Light Orange	Light Orange	Light Orange	Light Green	Grey	Light Green	Grey	Grey

* Vertailussa on huomioitava, että jokaisesta kategoriasta on raportissamme tarkasteltu vain osaa kaikista indikaattoreista, ja osasta kuntia ja koulutusasteita puuttui dataa. Kuntien välillä on lisäksi eroja, jotka vinouttavat tarkastelua jonkin verran, esim. eri kunnissa on eri määrä koulutusasteita ja eri koulutusasteiden tulokset vaihtelevat myös suuresti keskenään. Lisäksi osassa indikaattoreita perusasteen 4.-5. luokan indikaattoriin liittyvä kysymys on ollut erilainen kuin muissa kyselyissä. Vertailussa ei ole huomioitu eroja kuntien taustamuuttujissa, esim. sosioekonominen suhteen.

 = Tilanne verrokkikuntaa selvästi parempi

 = Tilanne verrokkikuntaa joksikin parempi

 = Tilanne verrokkikuntien mukainen

 = Tilanne verrokkikuntaa joksikin heikompi

 = Tilanne verrokkikuntaa selvästi heikompi

Alueelliset toimenpidesuosituks

Ehdotus tarkastelun kohteena olevien kuntien yhteisistä toimenpiteistä

1	Mielen hyvinvointi, riippuvuudet ja päihteet	Hyödynnetään sidosryhmäyhteistyötä esimerkiksi hyvinvointialueen ja kunnan toimijoiden (erityisesti sosiaalitoimi ja erikoissairaanhoido) sekä järjestöjen kanssa ja hyödynnetään kansallisesti luotuja näyttöön perustuvia toimintamalleja: I. Tupakoinnista ja sähkötupakasta tiedon lisääminen sekä nuorten sosiaalisten taitojen vahvistaminen esim. ehkäisevän päihdetyön kampanjoiden pohjalta, esimerkiksi yhteistyössä kunnan ja järjestöjen (Ehyt ry, Raide ry) ehkäisevän päihdetyön kanssa, sekä välituntivalvonnan lisääminen ja henkilökunnan tietoisuuden lisääminen II. Mielensterveys- ja unihäiriöihin kohdentuvat interventiot: ohjattu omahoito, Terapiat etulinjaan –toimintamallin hyödyntäminen sekä IPC ja Cool kids –interventiot, sekä Opintokamu®- ja Voimaperheet®-ohjelmien hyödyntäminen aluetasoisesti ennalta ehkäisyssä ja toisaalta hyvinvoinnin ja elämänlaadun parantamisessa III. Järjestöjen sekä perhekeskustoiminnan tuen hyödyntäminen lapsi-vanhempi vuorovaikutuksen kehittämisessä sekä Lasten ja perheiden tukeen liittyen henkilöstön kouluttaminen Lapset puheeksi® -menetelmän käyttöön ja sen hyödyntäminen
2	Seksuaalinen häirintä ja ahdistelu	Seksuaaliseen häirintään ja ahdisteluun liittyvän ennalta ehkäisyn ja puuttumisen järjestö- tai tutkimusperustaisten ohjelmien hyödyntäminen sekä vastuuttaminen kaikille koulun olennaisille toimijoille sekä sosiaalisen median taitojen harjoittelu (esim. Someturvan avulla): I. Seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvät toimenpiteet ja materiaalit, kuten Väestöliiton nuorten seksuaalikasvatukseen liittyvien materiaalien hyödyntäminen ja esim. oppilaskohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä seksuaalisen häirinnän vastaisiin toimintatapoihin panostaminen II. Someturvan sovelluksen ja ratkaisujen hyödyntäminen seksuaaliseen häirintään puuttumisessa
3	Kouluviihtyvyys ja -kiusaaminen	Jatketaan työtä, jota on tehty KouluKunnossa-toimintamallin parissa. Kiusaamisen vastaisessa työssä hyödynnetään tunnetaitojen opettelua, ryhmäyttämistä ja sosiaalisen median taitoja (esim. Some-turva) ja vahvaa sidosryhmäyhteistyötä ja käytännön toimia. Panostetaan opettajien tukeen kiusaamisen ehkäisemiseksi luokkatasolla ja tukioppilastoimintaan koulussa viihtymiseksi: I. Koulukiusaamisen vastaiseen työhön KIVA-koulu –interventiot, huoltajien kohtaamiset sekä sidosryhmäyhteistyön tehostaminen esim. K0-työn pohjalta (nuorisotoimi, poliisi, sosiaalitoimi, koulun opiskeluhoito) II. KouluKunnossa-projektin läsnäolomallin työn jatkaminen, erityisesti poissaoloihin liittyen: ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen ja vahva tuki III. Tukioppilastoimintaan panostaminen lisää kouluviihtyvyyttä ja yleisesti ottaen lasten osallisuuteen panostaminen

Haasteet ovat kaikissa kunnissa samankaltaisia, joten toimenpiteitä ja olemassa olevia malleja olisi hyvä rakentaa yhteistyössä ja vuoropuhelussa kaikkien kuntien kesken – tämä synnyttää myös kustannustehokkuutta